

شورای اسلامی شهر و تحقق شهر توسعه یافته پایدار

ارسطو گوبلی کیلانه^۱

عضو شورای اسلامی پنجم شهر سنندج و هیئت علمی دانشگاه آزاد اسلامی سنندج

چکیده

در چشم‌انداز گام دوم انقلاب، کشور باید با تمرکز بر بهره‌برداری از دستاوردهای گذشته و نیز ظرفیتهای استفاده‌نشده (که موجب شده ایران به رتبه نخست ظرفیت‌های مادی و انسانی استفاده نشده برسد)، و با تکیه بر دانش و پژوهش و آرای جامعه در زمینه‌های شکوفایی اقتصاد، توسعه عدالت و شفافیت و مبارزه با فساد گام بردارد. آهمانطور که می‌دانیم امروزه در جهان رقابت میان کشورها و قدرت‌ها، به رقابت میان شهرها تبدیل شده است و هر شهری که بتواند در رقابت با شهرهای هم سطح خودش در استان، منطقه، کشور و جهان باقی بماند می‌تواند به عنوان شهر در حال توسعه پایدار تلقی شود. شهر پایدار به شهری اطلاق می‌شود که بتواند سرمایه‌های طبیعی، انسانی و مادی را جذب نموده و علاوه بر نگهداشت صحیح آنها به توسعه این سرمایه‌ها پردازد که دقیقاً یکی از اهداف گام دوم نیز بر همین نکته تأکید دارد. در شهرهای توسعه یافته دنیا که توسط مدیریت یکپارچه شهری به معنای واقعی اداره می‌گردند حرکت به سوی ایجاد شهر پایدار سال‌هاست آغاز گردیده است اما در کشور ما از مدیریت شهری یکپارچه تنها شورای اسلامی شهر و در نتیجه شهرداری‌ها آنها را با ساختاری ناقص و مشکل‌دار، در اختیار شهروندان هستند و با گذشت بالغ بر یک قرن از تاسیس شهرداری در شهرهای کشور و علی‌رغم تجربه موفق مدیریت یکپارچه شهری در شهرهای توسعه یافته دنیا، شهرهای ایران به نظر می‌رسد از این تجارب موفق بی‌بهره بوده و وضعیت مدیریت شهری شهروندان قابل قیاس با شهرهای طراز اول دنیا نیست. یکی از موانع جدی تحقق توسعه پایدار شهری در کشور، ضعف، ناکارآمدی، عدم برنامه‌محوری، فساد و عدم وجود شفافیت در شهرداری‌ها و عدم اعتماد و رضایت شهروندان به شورا و شهرداری است که با توجه به عدم تحقق مدیریت یکپارچه شهری و قوانین ناقص، قدیمی و فاقد کارایی در این حوزه، فاصله زیادی را با شهرهای توسعه یافته برای شهرهای ما رقم زده است و با توجه به محدود شدن بودجه‌ها و کمک‌های دولتی و عدم وجود عزم جدی در دولت و مجلس برای تحقق مدیریت یکپارچه شهری و اصلاح قوانین و همچنین عدم وجود درآمدهای پایدار در شهرها نمی‌توان با روند موجود، توسعه پایدار را در شهرها متصور شد. متأسفانه واقعیت نشان‌دهنده آن است که طی ۵ دوره تشکیل شورای اسلامی شهرها، هیچ‌گونه تلاش محسوسی در جهت تقویت و بهره‌گیری از جایگاه و اعتبار این تجلی‌گاه اراده و تصمیم شهروندان برای اداره بهتر شهرها از سوی دولت‌ها صورت نگرفته و به نظر نمی‌رسد عزمی جدی مبنی بر واگذاری بخشی از قدرت دولت مرکزی به حاکمیت‌های محلی شهری وجود داشته باشد که البته امید است در فرصت باقیمانده دولت فعلی، اقدامات عاجل و موثری در این ارتباط انجام گیرد. با وجود تمام ضعف‌ها و مشکلات موجود، شورای اسلامی شهر هنوز هم می‌تواند نقشی اساسی و موثر در روند توسعه شهر به سوی شهر پایدار داشته باشد. این مقاله کاربردی که به تبیین نقش اساسی شورای اسلامی شهر و ارایه خلاصه راهکارهای مختلف برون رفت شهرداری از بحران و در نتیجه ایجاد توسعه پایدار در شهرها به همراه طرح‌ها و مصوبات مفید شورای شهر سنندج در حوزه این راهکارها می‌پردازد، می‌تواند منبعی مفید برای اعضای شوراهای اسلامی شهرهای کشور باشد.

کلید واژه‌ها: شهرداری الکترونیک یکپارچه، شهر هوشمند، گام دوم انقلاب، شفافیت، الگوی ایرانی اسلامی پیشرفت

^۱Arastu.Gavili@Gmail.com

^۲ بیانیه «گام دوم انقلاب» خطاب به ملت ایران

در گام دوم انقلاب کلیدی ترین نکته، ایجاد رونق و توسعه پایدار در کشور و حصول چشم انداز تمدن نوین ایرانی اسلامی است و این هدف جز با ارتقا و پیشرفت شهرهای ایران میسر نخواهد بود و در واقع سریع ترین راه دستیابی به توسعه پایدار کشور ایجاد توسعه پایدار در شهرها و نهایتا دستیابی به شهر پایدار است. شهر پایدار شهری است که ضمن فراهم کردن رفاه و استانداردهای زندگی شهروندی و رونق اقتصادی برای شهروندانش، منابع و محیط زیست شهری را برای آیندگان نیز حفظ نماید. در تمام شهرهای توسعه یافته و پایدار دنیا، شوراها نقشی بی بدیل در توسعه شهرها ایفا می کنند. در مورد پیدایش شورا و انجمن برای اداره جوامع انسانی نمی توان به تاریخ دقیقی استناد کرد اما آنچه از متون تاریخی و آثار به جا مانده از شهرهای قدیمی می توان استخراج کرد نشان می دهد شورا تاریخچه ای کهن دارد. اکثر شهرهای یونان باستان توسط شوراها اداره می شدند و محل جلسات آنها با عنوان تالار شهر^۱ یا انجمن^۲ که امروزه نیز در شهرهای مختلف جهان از این عناوین استفاده می شود، نامیده شده است. در ایران باستان نیز همزمان با یونان انجمن هایی برای تصمیم گیری در مورد مسایل مهم شهر وجود داشته اند و البته در کنار شاهان نیز همواره شوراهایی برای تصمیم سازی بهتر قرار گرفته اند. در دین مبین اسلام که تکمیل کننده و پایان دهنده سایر ادیان الهی بوده بر امر شورا و مشورت تاکید بسیار شده است. در ایران از آغاز انقلاب اسلامی بر شکل گیری شوراهای اسلامی شهرها تاکید شده و قوانین اولیه مربوط به این تشکیلات نیز در قانون اساسی کشور گنجانده شده است و سرانجام در بیستمین سال از عمر انقلاب این مهم محقق شده و انتخابات شوراهای اسلامی شهرها برای اولین بار در کشور و با استقبال عالی از سوی چهره ها و مردم برگزار شده و این شوراها از سال ۱۳۷۸ فعالیت رسمی خود را آغاز نمودند. در تمام شهرها شوراهای اسلامی اول حاوی چهره ها و نام های شاخصی بوده اند چراکه به دلیل عدم وجود تجربه قبلی شفاف در کشور، نامزدها و مردم انتظارات و جایگاهی فراتر از حدی که قانون معین کرده بود و در حد شهرهای توسعه یافته دنیا برای شوراها متصور بودند و البته در عمل و واقعیت سطح اختیارات و وظایف شوراها بر اساس قانون اساسی بسیار محدودتر از حد تصورهای بوده و این اختلاف، موجبات عدم برآورده شدن انتظارات منتخبین و شهروندان و همچنین عدم نامزدی چهره های شاخص در دوره های بعدی را فراهم آورده و عملا جایگاه شورای شهر در حد شورای شهرداری و حتی پایین تر تنزل یافته و انتخابات شوراها برای سالها از مسیر و هدفی که داشت فاصله گرفته که به نظر می رسد این نتیجه ریشه در روحیه تاریخی صفر و صدی بسیاری از ما دارد که در صورتی که به صد دست پیدا نکنیم هرگز به پایین تر از آن راضی نبوده و عملا منفعل خواهیم شد [۱]. با توجه به مطالب گفته شده واضح است که شوراها با چالش هایی مواجهند که چنانچه به تدریج برطرف نشود نقش شوراها نه تنها در توسعه شهری بلکه در توسعه ملی با مشکلات اساسی مواجه خواهد شد و شهرها در روند توسعه پایدار چندان موفق نخواهند شد.

حال که جایگاه شوراها در مدیریت شهری بیش از هر زمانی تبیین و تعریف شده و تاثیرات مثبت و منفی این نهاد مدنی در اداره شهر قابل مشاهده است، می خواهیم نقش اساسی شورای اسلامی شهر را در تحقق شهر پایدار بررسی نماییم. در تعریف پایداری شهری باید گفت شهر پایدار شهری است که به نحوی برنامه ریزی شده باشد که جامعه شهری ساکن در آن قادر باشد بدون تهدید نیازهای نسل های آتی، نیازهای جامعه شهری کنونی را برطرف نماید. بدین ترتیب سازمان فضایی شهر به عنوان فضایی مطرح می شود که بایستی برای جامعه شهری امکان تحقق شهر پایدار را فراهم آورد [۲]. در ادامه این مقاله به کاربردی ترین راهکارهای ایجاد توسعه پایدار در شهرها توسط مدیریت شهری و با محوریت شوراهای اسلامی شهرها خواهیم پرداخت. منظور از شهرداری در مقاله، شهرداری شهرهای مراکز استان های کشور و منظور از مدیریت شهری، مجموعه شورای اسلامی شهر و شهرداری می باشد.

^۱Town Hall

^۲Agora

۲. برنامه محوری

نظام برنامه‌ریزی ایران در سال ۱۳۹۸، در حالی وارد هفتادمین سال تجربه برنامه‌ریزی رسمی می‌شود که شواهد نشان می‌دهند نظام برنامه‌ریزی و فرآیندهای اجرایی آن، هنوز به سطح مورد انتظار نرسیده است و به جرأت می‌توان گفت که متوسط راندمان برنامه‌های مختلف قبل و بعد از انقلاب (برنامه‌های عمرانی) کمتر از ۴۰ درصد است، به این معنی که بیش از ۶۰ درصد اهداف برنامه‌های ۵ ساله کشور در برهه‌های زمانی مربوطه به اجرا نرسیدند. عدم توجه به دید آمایشی کشور و بی‌توجهی به پتانسیل‌های بومی توسعه در مناطق مختلف کشور از مهم‌ترین عوامل عدم موفقیت برنامه‌ریزی و عدم تعادل‌های منطقه‌ای در کشور است. تمرکزگرایی و نادیده انگاشتن توان اقتصادی، لجستیکی، غنای منابع طبیعی و میراث فرهنگی در مناطق مختلف کشور همواره عاملی مهم در عقب‌ماندگی بسیاری از شهرهای استان‌های حاشیه‌ای کشور بوده است. در همین راستا، بومی‌سازی برنامه‌های توسعه منطقه‌ای، با توجه به منابع بالقوه محلی در زمینه‌های مختلف اقتصادی، فرهنگی، زیست محیطی، سرمایه‌های اجتماعی و منابع خدادادی، می‌تواند گامی مهم در توسعه بسلامان و متعادل در اقصای نقاط کشور باشد. بیانیه مهم گام دوم انقلاب و سند الگوی ایرانی اسلامی پیشرفت می‌تواند در این زمینه و تدوین برنامه‌ها راهگشا باشد چراکه الگوی ایرانی اسلامی پیشرفت بر برنامه‌محوری مبتنی بر زیست‌بوم و با توجه به پتانسیل‌ها و مزیت‌های محلی تأکید دارد و گام دوم انقلاب نیز با تأکید بر توسعه اقتصاد محور و بر مبنای توان و تخصص محلی، سعی دارد مقدمات توسعه همه‌جانبه شهر و در نتیجه کل کشور را فراهم نماید.

سند الگوی ایرانی اسلامی پیشرفت که با مشارکت گسترده متفکران و صاحب‌نظران ایرانی تدوین گردیده است و جهان‌بینی، اصول اسلامی، ارزش‌های انقلاب اسلامی و مقتضیات اجتماعی و اقلیمی و میراث فرهنگی ایران را در نظر گرفته است، می‌تواند به عنوان سند فرادست ملی، افقی روشن در توسعه متعادل تر مناطق کمتر توسعه‌یافته کشور ترسیم نماید. در بند سی‌ام از تدابیر این سند ملی، بر بسترسازی برای استقرار متعادل جمعیت و توازن منطقه‌ای در پهنه سرزمین بر مبنای آمایش سرزمین و تخصیص امکانات و تسهیل و تشویق سرمایه‌گذاری در بخش‌های اقتصادی و فرهنگی مناطق مختلف و توانمندسازی مناطق محروم با توجه به استعدادهای سرزمینی تأکید شده است. در نظر گرفتن این الگو به همراه گام دوم انقلاب می‌تواند زمینه‌ساز توسعه پایدار شهری در شهرهایمان باشد [۳].

عدم برنامه‌محوری را می‌توان بزرگترین نقطه ضعف شهرها دانست که مهمترین عنصر ایجاد این ضعف شهرداری است. سایر عناصر را می‌توان سایر نهادهای حاکمیتی و دستگاه‌های خدمات رسان برشمرد. یکی از مهم‌ترین دلایل عدم برنامه‌محوری مدیریت شهری در سالهای پس از انقلاب، عدم ثبات مدیریت و در نتیجه رفتارهای سلیقه‌ای در اداره شهرها بوده است که این مساله پس از به انحراف کشیده شدن اهداف شوراهای شهرها از مسیر و چشم انداز این تشکل ارزشمند مردم نهاد، در شهرها تشدید شده است.

۲.۱. چشم اندازهای کوتاه‌مدت، میان‌مدت و بلندمدت شهر

تدوین چشم اندازهای کوتاه‌مدت، میان‌مدت و بلندمدت شهر توسط نخبگان، اساتید دانشگاهی، معتمدین شهر، مجموعه مدیریت شهری با بررسی دقیق و جامع وضعیت موجود و همچنین با پیش‌بینی قابل قبول اوضاع اقتصادی، سیاسی، حقوقی، اجتماعی و فرهنگی شهرها و با توجه به نقاط ضعف و قوت و مزیت‌های فعلی و آینده هر شهر می‌تواند به توسعه پایدار شهر کمک کند. عدم وجود این چشم اندازها موجب شده برنامه‌ریزی‌ها در بهترین حالت کوتاه‌مدت و به شیوه مدیریت بحران در شهرها انجام پذیرد. در بررسی چشم اندازهای موجود شهرهای مختلف ضعف در تمام جنبه‌های تدوین آن اعم از ترکیب نامناسب تیم تدوین، عدم توجه به وضعیت فعلی، عدم پیش‌بینی صحیح آینده و عدم توجه به پتانسیل‌های محلی دیده می‌شود و عدم تحقق هیچ یک از آنها با این وجود طبیعی است.

۲.۲. برنامه راهبردی عملیاتی شهر و شهرداری

برنامه‌های مختلفی در شهرداری‌های کشور در حال تدوین و اجرا هستند که مهم‌ترین آنها "برنامه راهبردی عملیاتی شهر و شهرداری" است که مورد تأکید سازمان شهرداری‌ها نیز می‌باشد. بررسی تجارب کلان‌شهرهای کشور که بعضاً در حال اجرای برنامه پنج ساله چهارم خود هستند و انطباق با واقعیت موجود آنها، نشان‌دهنده این مهم است که این برنامه‌ها حداقل تأثیر را بر روند توسعه پایدار شهر داشته چرا که در تدوین آنها اساسی‌ترین مشکلات و مسایل شهرها و همچنین چشم‌انداز توسعه پایدار شهر دیده نشده است. در هیچ یک از برنامه‌های راهبردی عملیاتی شهرها، تیم تدوین برنامه ترکیب مناسبی از اساتید و نخبگان شهری و دانشگاهی و مجموعه مدیریت شهری نیست و به نظر می‌رسد در قدم اول مسیر اشتباهی برای تدوین طی شده است. تغییرات سریع ترکیب شورای شهرها و بدنه مدیریتی شهرداری‌ها نیز عامل مهمی در عدم تدوین و اجرای صحیح برنامه‌ها به شمار می‌رود.

برنامه راهبردی عملیاتی شهر باید بر مبنای چشم‌انداز مناسبی که از قبل آماده شده است تدوین گردد و برنامه هیچ دوشهری را نمی‌توان مشابه یکدیگر تدوین کرد. بخشی از ضعف برنامه محوری شهرها را می‌توان در دانشگاه‌ها جستجو کرد و همانگونه که در بخش صنعت، دانشگاه نتوانسته آنگونه که باید موثر باشد، در بخش اداره شهر و برنامه ریزی شهری نیز دانشگاه نتوانسته است از دیدگاه‌های تئوری خالص به اندازه کافی به کاربرد و بومی‌سازی این دیدگاه‌ها توجه کند که نتیجه آنرا می‌توان در برنامه‌ریزی‌های اجرا نشده شهری شهرهای مختلف کشور دید.

۲.۳. طرح‌های جامع و تفصیلی شهر و سایر اسناد فرادست شهری، ملی، منطقه‌ای مرتبط

تعدد و تنوع اسناد فرادست در برنامه‌ریزی شهری یکی از مهمترین بخش‌هایی است که برنامه‌ریزی‌های موجود را دچار چالش نموده اند. عدم تطابق این اسناد با واقعیت و وضع موجود استنتاج و استنباط به آنها برای برنامه‌ریزی شهر را به انحراف کشانیده و در مورد شهر سنندج، عدم تهیه طرح‌های جامع و تفصیلی با همکاری و نظارت شورا و شهرداری و بدون توجه به تهدیدها و فرصت‌های واقعی شهر، عملاً باری بر مشکلات اداره شهر شده و در حال حاضر نیز زمان و هزینه زیادی می‌بایست صرف اصلاح و بهبود این طرح‌ها گردد و در مواردی نیز به مثابه مثل "آب رفته به جوی باز نمی‌گردد"، شهر برای همیشه باید تاوان اشتباهات صورت گرفته در تدوین این طرح‌ها و سایر اسناد فرادست را با عدم حرکت به سوی توسعه پایدار بپردازد. تهیه اسناد بدون توجه به مجموعه شهری بویژه شورا و شهرداری عملاً این دو نهاد اصلی اداره شهر را به حاشیه رانده و از وظیفه اصلی دور نموده است.

۲.۴. جمع‌بندی و راهکارها

با توجه به نکات گفته شده و با توجه به عدم وجود هیچ‌گونه برنامه و چشم‌اندازی در شهر سنندج، شورای پنجم پس از دریافت تجارب سایر شهرها و شناسایی نقاط ضعف و قوت هریک و ضمن بررسی حدود ۲۰ سند محلی، استانی، منطقه‌ای و ملی و ۸ سند بخشی محلی به تدوین برنامه راهبردی عملیاتی شهر و شهرداری و چشم‌انداز ۲۰ ساله شهر سنندج نموده است و با توجه به مطالب بیان شده راهکارهای زیر در بخش برنامه‌محوری برای شورای اسلامی شهر و شهرداری پیشنهاد می‌گردد:

- تشکیل تیمی متشکل از اساتید دانشگاه و نخبگان اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی، سیاسی و ...، معتمدین و بزرگان شهر، مجموعه مدیریت شهری شامل شورا، شهرداری، سایر سازمان‌های خدمات‌رسان، سازمان‌های حاکمیتی، نظارتی، انتظامی و هر ارگانی که در اجرای برنامه و حرکت به سمت چشم‌انداز نقش دارد.
- بازبینی چشم‌اندازهای موجود و اصلاح یا تدوین مجدد آنها با بهره‌گیری از تیم فوق‌الذکر
- بازبینی برنامه‌های راهبردی عملیاتی موجود و اصلاح یا تدوین مجدد با بهره‌گیری از ترکیبی از تیم فوق‌الذکر
- بررسی دقیق و کامل اسناد فرادست و تلاش جهت رفع مشکلات و ضعف‌های این اسناد از طریق مجموعه حاکمیتی شهر، استان و یا کشور

- تدوین و تصویب سازوکارهای کمرنگ نمودن اثرات تغییرات مجموعه مدیریت شهری در اجرای برنامه ها که یکی از آنها می تواند شفافیت و اطلاع رسانی حداکثر به شهروندان و تبدیل چشم اندازها به مطالبه عمومی باشد.

۳. برنامه ریزی توسعه فرهنگی و توجه به شناخت روح شهر

در هر شهر و استانی دهها نهاد و ارگان متولی توسعه فرهنگی هستند و هریک به نوبه خود سعی در انجام اقدامات فرهنگی دارند اما نهایتاً کمترین توسعه فرهنگی را در شهرها شاهد بوده و هستیم و یکی از دلایل آن این است که در نبود برنامه مناسب توسعه فرهنگی شهر، برآیند اقدامات و بودجه های فرهنگی دهها نهاد و اداره به مشابه بردارهای غیر همسو نزدیک به صفر است.

شهر شکلی از دانش و آگاهی است، شهر سناریو و متنی است که به زبان خاصی روایت می شود، شهر بیش از آنکه با بودجه و مصالح ساخته شود با انسان ها و روابط میان آنها معنا پیدا می کند. فقدان نگاه جامعه شناختی و عدم برنامه ریزی توسعه فرهنگی شهرها در ایران، منجر به بوجود آمدن مسائل اجتماعی فراوان شده و سنجند نیز از این قاعده مستثنا نبوده است. نمای خشن و بی نظم ساختمان ها، خیابان ها و پل ها در سنجند ناشی از فقدان فهم منظر ذهنی (Mindscape) از شهر است. تلاش در توصیف کمی مسائل شهری، کیفیت زندگی شهروندان را به حاشیه رانده است همانگونه که توجه بیش از حد به علوم تجربی و فنی مهندسی با هدف درآمدزایی در جامعه، علوم انسانی را به چالش کشیده است. شهر با انسان ها و با شهروندان معنا پیدا می کند و شناخت کامل شهر جهت برنامه ریزی توسعه زای صحیح جز با کمک جامعه شناسان، فیلسوفان، تاریخ شناسان، اقتصاددانان و ... میسر نخواهد بود. توقف در مرحله تامین نیازهای اولیه (بقا) شهروندان برای دهه ها، موجب شده تا محبوبترین و رایج ترین تصمیمات مدیران شهری، مربوط به اقدامات روبنایی و برنامه های کوتاه مدت ناشی از عدم فهم روح شهرها و انسان ها باشد و تعداد کمی از شهروندان ارزش و اهمیت برنامه های بلندمدت و توسعه زای فرهنگی را که منجر به توسعه پایدار شهرها خواهند شد درک کنند. تشویق ها و تنبیه ها در سیستم های اداری نیز بر مبنای همین نگاه ناقص شکل گرفته و همه مدیران شهری در صورتی که از حب و بغض های مقطعی در امان بمانند، در این باتلاق کمی نگری غیر فرهنگی گرفتار خواهند شد.

بکارگیری منابع، مزیت ها و سرمایه های فرهنگی اجتماعی در بدترین شرایط اقتصادی نیز می تواند توسعه را رقم بزند. موسیقی دلقان، زبان غنی، حضورپذیری منحصر به فرد شهروندان (بویژه بانوان)، لباس های رنگارنگ، باورها، اصالت قومی، تمدن تاریخی، مشاهیر پر تعداد و کتاب فروشی های متعدد و پر بار که بخشی از قصه و روح سنجند هستند، در کنار مزیت های طبیعی مانند ساختار تپه ماهوری و حضور کوه آبدیر، می توانند باعث موفقیت حکمرانی شهری در بازتعریف شهر و ایجاد رنسانس شهری بر مبنای منظر ذهنی شهر باشند. بزرگداشت روز و هفته سنجند، کنگره مشاهیر کورد، جشن نوروز و ... می توانند به عنوان فعالیت های فرهنگی و نه لزوماً نشانه های توسعه فرهنگی، قدم هایی کوچک برای انگیزه دادن به شهروندان، جهت مشارکت در بازتعریف شهر و یافتن قصه، مفهوم و روح سنجند و پیرو آن برنامه ریزی صحیح توسعه فرهنگی خواهد بود [۴].

شورای شهر و مدیران شهری در نقش مولف نیازمند گردآوری درک شهروندان از روح و معنای شهر سنجند هستند و سپس می توانند به عنوان سیاست گذار و با همراهی حداکثری نهادهای فوق الذکر برنامه جامع توسعه فرهنگی شهر را تدوین و جهت اجرا و نظارت بر حسن اجرای آن تلاش نمایند کاری که هرچند بسیار دشوار می نماید اما غیر ممکن نخواهد بود.

۴. شهرداری الکترونیک یکپارچه و شهر هوشمند

در گام دوم انقلاب و الگوی ایرانی اسلامی پیشرفت که سندهایی مهم برای دستیابی به توسعه پایدار شهرها و بالطبع کشور به شمار می روند، برنامه محوری، دانش بنیانی، خلاقیت و کارآفرینی، بهره گیری از مزایای محلی و شفافیت از مفاهیم کلیدی به شمار می روند. همه این مفاهیم و سایر محورهای مهم و چشم اندازهای کشور را می توان در شهرداری الکترونیک یکپارچه و همچنین در افقی بالاتر شهر الکترونیک و هوشمند محقق نمود. یکی از اقدامات موثر برای برون رفت شهرها از وضعیت موجود و حرکت به سمت

چشم‌اندازهای پیش‌بینی شده در برنامه‌های راهبردی عملیاتی تدوین شده، که می‌تواند همزمان با تلاش برای اصلاح ساختار مدیریت شهری و قوانین از طریق قوای مقننه و مجریه موانع مطرح شده در ابتدای این گفتار را تا حد زیادی رفع نماید ایجاد شهرداری الکترونیک یکپارچه در شهرهاست. در مطالعه و بررسی شهرهای مراکز استان در کشور در می‌یابیم که در هر شهری بخشی از خدمات ارائه‌شده شهرداری به صورت الکترونیکی درآمده است. در برخی تعداد کم و در کلان شهرها تعداد بیشتری از خدمات را بصورت الکترونیکی و روی وب سایت شهرداری می‌توان مشاهده کرد. نقاط ضعف این شهرها را می‌توان به شرح زیر برشمرد:

- عدم یکپارچگی و جزیره ای بودن خدمات و شرکت های ارائه دهنده خدمات در هر بخش و هر شهر
- عدم وجود پلتفرم مشترک میان سیستم های مختلف
- عدم دسترسی سیستم های مختلف و جزیره ای به اطلاعات یکدیگر و گاهی قفل شدن اطلاعات توسط شرکت مجری
- عدم امکان لینک شدن به سازمان ها و ادارات خارج از شهرداری
- زمان و هزینه بر بودن هرگونه تغییراتی مطابق با نیاز روز شهرها
- عدم تحقق شهرداری الکترونیک در هیچ یک شهرها با وجود صرف هزینه و زمان زیاد روی بخش های مختلف

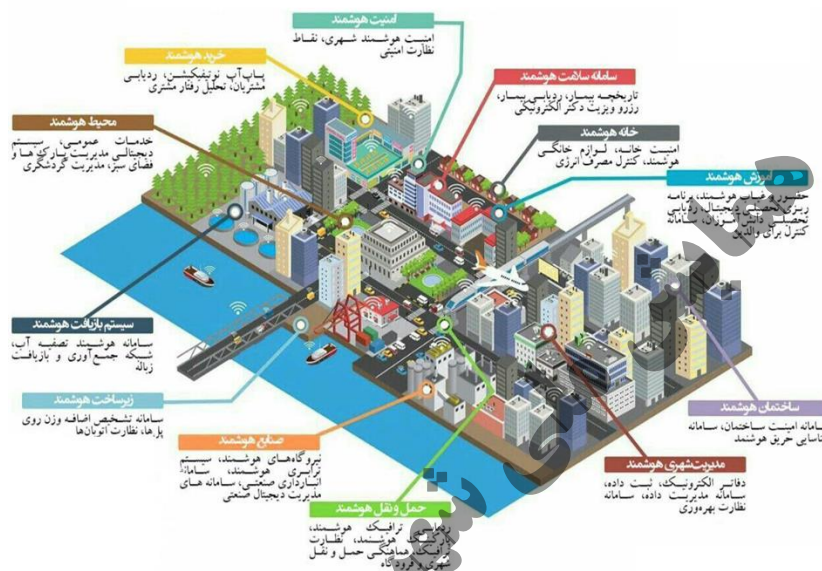
با توجه به نکات فوق و البته با بازدید و مشاهده شهرهای متعدد می‌توان دریافت در برخی از شهرداری ها که بیشترین هزینه‌ها را برای الکترونیکی کردن خدمات صرف نموده‌اند، تحقق شهرداری الکترونیک یکپارچه از شهر هایی که کمترین خدمات الکترونیکی را ارائه می‌دهند به مراتب دشوارتر است. با عنایت به بررسی و استفاده از تجارب شهرهای مختلف در حوزه یاد شده و با توجه به مقیاس مناسب و نفوذ حداقلی خدمات الکترونیکی در شهرداری سنج و امکان برچیدن سیستم های موجود و جایگزینی سیستم های جدید، شورای اسلامی پنجم و شهرداری سنج تصمیم به تعریف پروژه شهرداری الکترونیک یکپارچه گرفت که اهمیت "یکپارچگی سیستم" به مراتب از اهمیت "الکترونیکی شدن شهرداری" بیشتر است. طرح اجرای شهرداری الکترونیک یکپارچه سنج با هدف الکترونیکی کردن یکپارچه ۱۸۴ خدمت ارائه شده به شهروندان تدوین و در اردیبهشت ۹۸ منتشر گردید. از مزایای اجرای شهرداری الکترونیک یکپارچه می‌توان به موارد زیر اشاره کرد:

- ریشه کنی فساد و افزایش درآمدهای شهرداری و ایجاد کدهای درآمدی جدید و پایدار
- صرفه جویی در زمان و سرمایه و افزایش اعتماد شهروندان با ایجاد شفافیت
- ایجاد شبکه و تشکیل بانک های اطلاعاتی ارزشمند
- استفاده از جریان دانش و فیدبک شهروندان برای تصمیم‌گیری
- اعمال سریع‌تر سیاستهای مدیریت شهری و فرهنگ سازی ساده‌تر
- مداخله در بازار ارزشمند کالا و خدمات و ...

همان‌طور که در شکل ۱ مشاهده می‌کنیم، شهر هوشمند مفهومی بسیار گسترده و آرمانی برای یک شهر به شمار می‌رود و تاکنون جز تعدادی از شهرهای توسعه یافته جهان، سایرین نتوانسته اند به معنای واقعی ادعای هوشمندی را مطرح نمایند. شهر هوشمند واقعیتی است که باتوجه به گسترش روز افزون تکنولوژی اطلاعات در شهر، و در راستای پاسخگویی به نیازهای جدید شهروندان به اطلاعات و امکانات سخت افزاری و نرم افزاری در زندگی شهری آنان، پا به عرصه حضور میگذارد. شهر هوشمند به معنای گشایش مفاهیمی نو در شهرسازی است. آنچه یک شهر را به سمت هوشمندی پیش می‌برد، صرفا استفاده از ابزار الکترونیکی و سیستم ارتباطاتی آن شهر نیست، بلکه استفاده از این ابزار جهت ارتقای سطح کیفی زندگی شهروندان یک شهر است [۶]. پیش‌نیازهای شهر هوشمند اجرای شهرداری الکترونیک و شهر الکترونیک هستند. حرکت به سمت هوشمند و استفاده از فناوری های نوین در اداره شهر با ایجاد اکوسیستم شتاب‌دهندگی و حمایت از استارت‌آپ ها و شرکت‌های دانش‌بنیان توسط مدیریت شهری آغاز خواهد گردید.

^۱ طرح اجرای شهرداری الکترونیک یکپارچه سنج تدوین اردیبهشت ۹۸

اجرای "سامانه پارک حاشیه‌ای شهر سنندج" توسط شرکتی دانش بنیان از نمونه های آغازین این حرکت به شمار می‌رود.^۱ همچنین " طرح توسعه استفاده از انرژی خورشیدی و بهینه سازی مصرف در شهر سنندج با محوریت شهرداری سنندج " مصوب شورای پنجم شهر سنندج با ۲۱ بند اجباری و تشویقی برای شهروندان و شهرداری می‌تواند گامی مهم در جهت حرکت به سوی شهری سبز و هوشمند باشد.^۲

شکل ۱. شهر هوشمند [۵]

۵. شفافیت

یکی از عوامل اصلی عدم اعتماد و همراهی شهروندان با مدیریت شهری و بالتبع یکی از دلایل عدم تحقق توسعه پایدار در شهرها عدم وجود شفافیت و اطلاع رسانی مناسب به شهروندان است. شفافیت و اتاق شیشه‌ای شورا و شهرداری که در شعارهای نامزدهای انتخابات پنجمین دوره شوراهای اسلامی شهرها به وفور دیده می‌شد، نشان‌دهنده این مطالبه به حق شهروندان از مدیریت شهری است. تحقق این هدف در تئوری از ساده ترین و سریع ترین اقدامات مدیریت شهری و در عمل جزو پیچیده ترین و اساسی ترین اهداف آن است. شفافیت از اصلی ترین ابزار مبارزه با فساد در دستان شوراهای اسلامی شهرها به شمار می‌رود. شورای پنجم سنندج با تدوین، تصویب و ابلاغ "طرح شفافیت عملکرد و مدیریت تعارض منافع در شهرداری سنندج" در سرفصل‌های زیر شهرداری سنندج را ملزم به اطلاع‌رسانی به شهروندان نمود که بخشی از طرح نیز توسط شهرداری اجرا شده است:^۳

- منع یا تحدید معاملات دارای موقعیت تعارض منافع برای مجموعه مدیریت شهری یا بستگان درجه یک آنها
- قرار دادن اطلاعات تحصیلی، استخدامی، شغلی و شرح وظایف مجموعه مدیریت شهری به تفکیک در اختیار شهروندان
- منع یا تحدید در اختیار گرفتن همزمان چند شغل یا پست
- ممنوعیت اکید هرگونه استخدامی جدید خارج از روال قانونی به هر نحو و فراهم کردن امکان رقابت مساوی برای همه

^۱ طرح سرمایه‌گذاری سامانه پارک هوشمند حاشیه‌ای شهر سنندج تدوین زمستان ۹۷

^۲ طرح توسعه استفاده از انرژی خورشیدی و بهینه سازی مصرف در شهر سنندج با محوریت شهرداری سنندج، تدوین شده توسط کمیته انرژی شورای شهر و مصوب شورای پنجم شهر سنندج اسفند ۹۷

^۳ طرح شفافیت عملکرد و مدیریت تعارض منافع شهرداری سنندج مصوب زمستان ۹۷

- شفافیت و اطلاع‌رسانی وضعیت مالی شهرداری اعم از طلب‌ها و بدهی‌های نقدی و تعهدی و همچنین کلیه مزایده‌ها، مناقصات، توافقات، دریافت‌ها و پرداخت‌های شهرداری روی سامانه تعیین شده
- شفافیت و اطلاع‌رسانی کلیه مصوبات شورا، آرای ماده صد بدوی و تجدید نظر، احکام ماده پنج، ماده ۷۷ و ... روی سامانه تعیین شده
- بارگزاری کلیه طرح‌های جامع، تفصیلی و آخرین نقشه‌های به روز شده سنندج و اطلاعات GIS روی سامانه تعیین شده
- تدوین و ارائه کلیه فرآیندهای موجود در شهرداری و در صورت نیاز آموزش به شهروندان در کلیه موارد
- شناسایی و برخورد جدی با حضور دلالان در کلیه حوزه‌های شهرداری
- طراحی و رونمایی از سامانه‌های اخذ گزارشات و تخلفات توسط شهروندان
- و دهها مورد دیگر که در متن طرح موجود می‌باشد.

۶. مدیریت یکپارچه شهری

در شهرهای توسعه‌یافته امروز، شوراها مهمترین نمود و تجلی اراده شهروندان در اداره شهرها به شمار می‌روند. در شهرهای توسعه‌یافته جهان دولت‌ها عملاً بیشتر تصمیمات مربوط به اداره شهرها را به دستان نمایندگان شهروندان تحت عنوان انجمن شهرها سپرده و اکثر نهادها و ادارات نیز زیر مجموعه شهرداری محسوب می‌شوند و شهردار شهر به معنای واقعی نفر اول شهر است. این سیستم که به "مدیریت یکپارچه شهری" معروف است و حاوی جزئیات بسیاری است که در این مطلب نمی‌گنجد، دارای منافع و مزایای فراوانی برای شهروندان است و می‌تواند به سرعت موجب توسعه همه‌جانبه و پایدار شهرها گردد.

وجود ناهمبستگی میان مدیران پرتعداد دولتی سازمان‌ها و نهادهای دولتی و خصوصی متولی اداره شهر یکی از مشکلات اساسی حوزه مدیریت شهری است و نیاز به استدلال نیست که امروزه اداره مطلوب شهرها، بدون مدیریت یکپارچه شهری امکان‌پذیر نیست. مدیریت شهری تلاشی است برای هماهنگ و یکپارچه کردن اقدامات دولتی و خصوصی جهت چیره شدن بر مسائلی که ساکنان شهرها با آن مواجه هستند و ایجاد شهرهای رقابتی‌تر، عادلانه‌تر و پایدارتر. مدیریت شهری مدرن عبارت است از فرآیند ایجاد، اجرا، هماهنگی و ارزیابی استراتژی‌های یکپارچه به کمک مقامات شهری با در نظر گرفتن اهداف عملیاتی بخش خصوصی و منافع شهروندان، در چهارچوب سیاستی که در سطوح بالاتر حکومت برای تحقق قابلیت توسعه اقتصادی پایدار تدوین شود [۷].

طرح "مدیریت یکپارچه شهری" که بهترین راه‌حل برای اداره بهتر شهرها و تسریع روند توسعه و ارتقای جایگاه شورا و شهرداری است، سالهاست در شورای عالی استان‌ها و مجلس شورای اسلامی مسکوت مانده و دولت‌ها هم عزمی جدی برای تصویب و اجرای این طرح نداشته و ندارند. در شهرهایی که طرح‌های جامع و تفصیلی آنرا نهادهایی غیر از شورا و شهرداری تهیه و تصویب می‌کنند و زمین‌ها و منابع عمومی شهر نیز در اختیار شهرداری نباشد، نمی‌توان جز توسعه ناموزون شهر و پدیده حاشیه‌نشینی، تبعیض در توزیع امکانات و خدمات، ترافیک‌های سرسام‌آور و صدها معضل و مشکل دیگر که روزانه زندگی شهروندان را به چالش کشیده و مانع از دستیابی آنها به امکانات و خدمات حداقلی و اولیه می‌شوند، انتظار دیگری داشت. مسیری که شهرهای توسعه‌یافته پایدار دنیا که تعدادشان کم نیست طی نموده‌اند با تمامی نقاط ضعف و قوت برای مجلس و دولت ایران قابل دسترسی، استفاده و استناد است اما عدم تمایل آنها به توزیع قدرت و دادن بخشی از اختیارات دولت به حاکمیت محلی، سبب شده عزمی جدی برای تحقق مدیریت یکپارچه شهری به عنوان مهم‌ترین رکن ایجاد توسعه پایدار در شهرها وجود نداشته باشد و تنها راه‌حلی که به شورا و شهرداری در وضعیت کنونی پیشنهاد می‌گردد، تلاش و فشار بر نمایندگان مجلس و همچنین نمایندگان شورای عالی استان‌ها برای پیگیری مستمر لایحه مدیریت یکپارچه شهری و همچنین فشار بر نمایندگان پرتعداد دولت در شهرها برای درخواست از وزارت خانه متبوع و همچنین تشریح اهمیت موضوع برای شهروندان و تبدیل این درخواست به حق مدیریت شهری به مطالبه مردمی از دولت و مجلس می‌باشد.

۷. گردشگری و ایجاد اکوسیستم شهری خلاق، سرمایه‌پذیر و کارآفرین

در گام دوم انقلاب کشور ایران باید با بهره‌گیری از پتانسیل‌های محلی و با تکیه بر توان و استعداد جوانانش از لحاظ اقتصادی شکوفا شود و به توسعه پایدار برسد. شکوفایی اقتصادی یکی از مهمترین بخش‌های باینه گام دوم به شمار می‌رود و همانطور که می‌دانیم امروز در دنیا، شهرها هسته رقابت اقتصادی هستند و توسعه اقتصادی شهرهای یک کشور موجب شکوفایی و توسعه پایدار کشور خواهد شد چرا که اقتصاد کشور توسعه یافته به صورت مستقیم به اقتصاد شهرهایش وابسته است و دارایی اقتصادی کشورها در شهرهایشان متمرکز شده است.

بخش دولتی به دلیل تئومند شدن بیش از حد قادر به ایجاد رونق اقتصادی پایدار در حوزه های مختلف نیست، چنانکه در دیگر دولتهای دنیا نیز این مسئله به اثبات رسیده است. بخش خصوصی به دلیل حضور در عرصه های رقابتی و تلاش برای کسب سود حداکثر، بهترین عامل برای ایجاد بسترهای توسعه منطقه‌ای است. بخش های دولتی و نیمه دولتی به ندرت می‌توانند شرکای خوبی برای بخش خصوصی باشند. این مسئله در مناطق کمتر برخوردار مانند شهر سنندج بیشتر به چشم می‌آید. رشد سرمایه‌گذاری در شهر سنندج بیشتر از هر چیز به اکوسیستم مناسب سرمایه‌پذیر نیازمند است و مهم‌ترین بخش این اکوسیستم، برنامه‌محوری بر مبنای مطالعات دقیق فنی اقتصادی و تسهیل‌گری در حوزه‌های مختلف است. بخش خصوصی تا زمانی که شرایط بازگشت سریع سرمایه، سرمایه‌گذاری کم‌ریسک و سود حداکثر برایش فراهم نباشد، تصمیم به سرمایه‌گذاری و شرکت در توسعه شهری نخواهد گرفت. متأسفانه امروز بروکراسی‌های زائد اداری و عدم تعریف فرآیند علمی و واقعی سرمایه‌گذاری در شهر سنندج، مانعی مهم در حضور سرمایه‌گذاران در توسعه و پیشرفت این استان است. تعریف مشوق‌ها و طرح‌های حمایتی مناسب توسط کمیسیون سرمایه‌گذاری شورا و سازمان سرمایه‌گذاری شهرداری سنندج حجم پروژه‌های سرمایه‌گذاری شهرداری سنندج را در مدت ۲۰ ماهه بالغ بر ۲۰ برابر افزایش داده است. ایجاد فرهنگ سرمایه‌پذیری در مجموعه مدیریت شهری و شهروندان امری ضروری برای رونق اقتصادی و بالتبع حرکت به سوی شهر پایدار می‌باشد. یکی از روش‌های سریع ایجاد و تقویت این فرهنگ تدوین نظام کارانه و تشویق برای مجموعه شهرداری و شهروندان در ارتباط با جذب سرمایه و ایجاد منابع درآمدی در شهرداری‌ها هستند که توسط شورای پنجم شهر سنندج تدوین و در انتظار بررسی نهایی و تصویب توسط شورا می‌باشد. همچنین دریافت مشکلات و موانع سرمایه‌گذاری از سرمایه‌گذارانی که به هر ترتیب با شهرداری همکاری داشته‌اند منجر به تدوین طرح رفع موانع سرمایه‌گذاری شهرداری سنندج شده است که این طرح نیز در انتظار تصویب و اجرا می‌باشد. برنامه ریزی خلاق و کارآفرینانه توسعه شهر سنندج نیز از پروپزال‌های تدوین شده شورای شهر سنندج جهت اجرا در آینده نزدیک بوده است.

بخش فرهنگی و گردشگری یکی از مستعدترین حوزه‌ها برای جذب سرمایه در شهر سنندج و بسیاری از شهرهای کشور است. امروزه در بسیاری از کشورهای توسعه‌یافته، جذب سرمایه در بخش گردشگری و کسب درآمد و رونق در آن، بیشتر از رشد و توسعه صنعتی مورد توجه قرار گرفته است. متأسفانه علی‌رغم وجود پتانسیل‌های بی‌شمار و جاذبه‌های متعدد فرهنگی، هنری، تاریخی و طبیعی در شهر سنندج، به دلیل عدم وجود سند، الگو یا برنامه زیست‌بوم محور مناسب، سرمایه‌پذیری در این حوزه ها با چالش مواجه بوده است. شاید با معرفی یک نمونه موردی از مدیریت و برنامه‌ریزی موفق محلی، بتوان بسترهای توفیق در تحول و توسعه برآمده از نیرو و پتانسیل بومی در استان را هموارتر از آنچه که به ذهن خطور می‌کند فرض کرد. برای مثال، تغییراتی که در مدیریت و برنامه‌ریزی مراسمات نوروز ۱۳۹۷ در شهر سنندج و روز سنندج در اردیبهشت ماه ۱۳۹۸ اتفاق افتاد، با استناد به آمار سازمان میراث فرهنگی و گردشگری استان کردستان منجر به رشد چشمگیر ۱۰۰ درصدی گردشگران در شهر سنندج گردید. تداوم این گونه برنامه‌ریزی‌های منسجم و برآمده از دانش و مدیریت محلی با تکیه بر مزیت‌های شهری می‌تواند بستر ساز معرفی شهر سنندج

^۱ مجموعه مشوق‌های سرمایه‌گذاری در شهرداری سنندج مصوب سال ۹۶ الی ۹۸

^۲ نظام کارانه و تشویق جذب سرمایه و ایجاد درآمد در شهرداری سنندج تدوین شورای شهر خرداد ۹۸

^۳ طرح رفع موانع سرمایه‌گذاری شهرداری سنندج تدوین شورای شهر خرداد ۹۸

به عنوان پایتخت نوروز ایران و شهر جهانی خلاق موسیقی باشد. برندینگ شهری نیز یکی دیگر از روش‌های مهم در جذب سرمایه و رونق اقتصادی شهر می‌باشد، شهر هزارتپه، شهر مجسمه‌ها، شهر عمارت‌های تاریخی، شهر هزار مناره و القاب دیگری که در مورد شهر سنجندج در کشور مطرح است در صورت برنامه‌ریزی صحیح می‌توانند هرکدام به تنهایی موجبات رونق اقتصادی و توسعه پایدار یک شهر را فراهم نمایند. با تلاش مجموعه مدیریت شهری سنجندج، این شهر کاندید دریافت عنوان شهر خلاق موسیقی یونسکو شده است.

نهایتاً برای ایجاد رونق اقتصادی در شهر به سرمایه‌گذاری و رونق گردشگری نیازمندیم و روش‌های توسعه اقتصادی سنتی کارایی خود را از دست داده است. روش‌های سنتی سرمایه‌گذاری فاقد کارایی لازم در دنیای امروز هستند و برای توسعه اقتصادی شهر نیازمند نگاه جدید در این حوزه و روی آوردن به شیوه‌های نوین سرمایه‌گذاری و عبور از قوانین سنتی هستیم که یکی از این شیوه‌های جدید سیستم ۷-۴-۱ هستیم که می‌توان به صورت خلاصه به صورت زیر بیان کرد [۸]:

- ایجاد یک باور و نگرش سرمایه‌پذیر در مجموعه مدیریت شهری و سایر نهادهای اثرگذار و شهروندان
- توسعه چهار زیرساخت قانونی، فرآیندی، ساختاری و فرهنگی که همگی باید برای سرمایه‌گذاری موثر فراهم شوند.
- طی نمودن هفت گام اجرایی به ترتیب زیر:

۱. انجام مطالعات و برنامه‌ریزی اقتصادی شهر
۲. بسته‌های مشارکتی مدیریت شهری
۳. اخذ و آماده‌سازی مجوزها
۴. بازاریابی و جذب سرمایه‌گذاران
۵. انتشار فراخوان
۶. آماده‌سازی و عقد قرارداد
۷. نظارت بر حسن انجام تعهدات و تامین سود منطقی سرمایه‌گذار

با وجود سیستم ناقص قانونی شهرداری‌ها با سیستم فوق و با روی آوردن به سمت فعالیت‌های اقتصادی نوین و دانش بنیان می‌توان بخش عظیمی از پروژه‌های مختلف شهری و حتی خدمات رسانی شهرداری را به بخش خصوصی واگذار کرد و توسعه واقعی و پایدار شهر را شاهد بود.

۸. آموزش، ارزشیابی و ارتقاء

عدم توان و تخصص در حوزه مدیریت شهری آفتی است که دهه‌هاست به دلیل استخدام‌های بدون قاعده و قانون گریبان‌گیر پرسنل شهرداری‌ها همچون سایر ادارات دولتی بوده است و پس از تشکیل شوراهای و عمدتاً از شورای دوم به بعد در شورای شهر نیز قابل مشاهده بوده است و موجبات عدم وجود نگاه توسعه محور را در برنامه‌ریزان شهری و پرسنل شهرداری ایجاد نموده است. این مشکل به تنهایی می‌تواند سبب توسعه نیافتگی پایدار شهر گردد [۹]. طراحی دوره‌های آموزشی کاربردی علمی و عملی می‌تواند گامی جدی و موثر برای ارتقای سرمایه انسانی مدیریت شهری باشد. این آموزش باید برای شورای شهر و پرسنل هر بخش از شهرداری بصورت جداگانه و هدف‌گذاری شده، توسط اساتید فن طراحی و اجرا گردد و در پایان نیز ارزشیابی مناسب بر مبنای دانش علمی و عملی اندوخته شده آموزش‌دیدگان انجام گردیده و نظام پاداش و ارتقای مناسب برای پرسنل و همچنین نظام پاداش مناسب برای شورای شهر بر این مبنای طراحی شود تا اثر بخشی دوره‌ها حفظ گردد. ارزشیابی مستمر و برنامه‌ریزی شده در حوزه‌های مختلف شهری بر مبنای وظایف محوله و همچنین در حوزه شورا بر مبنای اختیارات و وظایف می‌بایست طراحی و پیاده‌سازی شود. این ارزشیابی‌ها برای شورای شهر می‌تواند مبنای تعیین شورای نمونه و تقدیر و پاداش و برای مجموعه شهرداری زمینه‌ساز ارتقای شغلی، تغییر

وضعیت و پاداش و مزایا باشد.^۱ شورای عالی استانها نیز از این قاعده مستثنا نیست و بدون آموزش مناسب، شاهد روند ناموفق کنونی که تا امروز نتوانسته اصلاحات خاصی در سیستم مدیریت شهری ایجاد کند، خواهیم بود.

۹. جمع بندی

شهر پایدار محلی است که با استفاده اقتصادی از منابع و سرمایه‌ها و با اجتناب از تولید بیش از حد ضایعات و بازیافت حداکثری آن‌ها تا حد امکان پذیرش سیاست‌ها و تجارب مفید جهانی و همگام با طبیعت، در درازمدت قادر به ادامه حیات خود باشد. شهر پایدار دارای ابعاد اقتصادی، اجتماعی- فرهنگی، سیاسی، کالبدی، مدیریتی و زیست محیطی می‌باشد، به همین خاطر شهروندان می‌توانند درآمدی عادلانه بدست آورند، سرپناهی مناسب اختیار کنند، احساس آرامش و امنیت داشته باشند و برای حفاظت از پایداری شهر به صورت مستمر تلاش نمایند. برای ایجاد یک اقتصاد قوی پایدار شهری هماهنگ با طبیعت و محیط زیست، باید روش‌های اجتماعی و آداب و سنن تاریخی- محلی با اشکال نوین مدیریت شهری و فناوری نوین، همگام شود تا همبستگی و انسجام ابعاد پایداری محفوظ بماند.

قوانین قدیمی و بعضا ناقص شهرداری‌ها در بسیاری از موارد مانع بزرگی در راه توسعه پایدار شهرها به شمار می‌روند. وظیفه و اختیار اصلاح این قوانین بر عهده مجلس شورای اسلامی است و البته نحوه صحیح اصلاح این قوانین و تدوین قوانین جدید باید از طریق اعضای شوراهای اسلامی شهر، شهرستان و استان و نهایتا از طریق شورای عالی استان‌ها به مجلس فرستاده شود که ساختار ناقص نحوه تشکیل شورای شهرستان، استان و شورای عالی استان‌ها در عمل این امکان را در کشور فراهم ننموده است و عدم تناسب ترکیب اعضای این شوراها با جمعیت و اهمیت شهرها (که در عمل موجب کم‌اهمیتی شهر و شهرنشینی بویژه در شورای عالی استان‌هاست) و همچنین عدم تسلط و احاطه کامل این اعضا بر اختیارات و وظایفشان و بعضا عدم وجود اختیارات متناسب در این شوراها روند اصلاح قوانین به نفع توسعه شهرها را متوقف و یا حداقل بسیار کند نموده است. در این مقاله سعی کردیم با شناسایی اساسی‌ترین نقاط ضعف و موانع توسعه پایدار شهری به بیان راه‌حل‌های بعضا تجربه شده موفق در شهرهای توسعه‌یافته دنیا یا کشور برای استفاده اعضای شوراهای اسلامی شهرها و چالش‌های هر یک پرداخته شد و شهری تا حد وسیع می‌تواند با اجرای این راهکارها قدم‌هایی بزرگ در مسیر توسعه و ایجاد شهر پایدار بردارد. بنابراین در صورتی که بهای لازم به شوراها داده نشود و شوراها نیز از توسعه خواهی غافل گردند و دچار آسیب‌های بیان شده گردند، کاری جز توسعه بروکراسی صورت نگرفته و شوراها در نهایت طفیلی جامعه خواهند شد و در صورتی که در جایگاه ارزشمند و والای خود قرار گیرند، نتایج بسیار درخشانی را به جامعه عرضه خواهند نمود و سبب توسعه پایدار شهرها خواهند شد. شوراها می‌توانند موجب انسجام ملی، افزایش وحدت اجتماعی، تخصیص بهینه منابع و سرمایه‌های مادی، انسانی، طبیعی و اجتماعی، توسعه نیروی انسانی در مدیریت شهری، چرخش و گردش نخبگان، آموزش مدیریت و توسعه فرهنگ شهروندی، و مشارکت مستقیم اقوام و اقلیت‌ها در تصمیم‌گیری‌ها و نهایتا رضایت حداکثری شهروندان گردند.

^۱ لایحه نظام تحول اداری تدوین شهرداری سمنان خرداد ۹۸

۱۰. منابع

- [۱] گویلی کیلانه، ارسطو، به بهانه نهم اردیبهشت روز شوراها، سرمقاله هفته نامه فرهنگی، اجتماعی، سیاسی سیروان، شنبه ۱۴ اردیبهشت ۱۳۹۸، شماره ۱۰۳۲، سال بیست و یکم
- [۲] سلطانی، ک. مجموعه مباحث و روش‌های شهرسازی، جلد دوم: محیط زیست در برنامه‌ریزی شهری، مرکز تحقیقات معماری و شهرسازی ایران، (۱۳۸۷).
- [۳] سیاه‌پوش، امیر؛ کتاب الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت، ۱۳۹۲، انتشارات انقلاب اسلامی (وابسته به موسسه پژوهشی فرهنگی انقلاب اسلامی)، شابک: ۹۶۴-۹۷۸-۲۹۵۱-۱۶-۱
- [۴] گویلی کیلانه، ارسطو، شناخت روح بنندج برای برنامه‌ریزی توسعه، مقاله هفته نامه فرهنگی، اجتماعی، سیاسی سیروان، شنبه ۲۱ اردیبهشت ۱۳۹۸، شماره ۱۰۳۳، سال بیست و یکم
- [۵] کانال تخصصی آرمان شهر
- [۶] فراستی، سجاد و علی یزدانی، ۱۳۹۵، نقش بانک اطلاعات شهری در تحقق شهر هوشمند با تاکید بر توسعه پایدار، کنفرانس بین‌المللی عمران، معماری، مدیریت شهری و محیط زیست در هزاره سوم، رشت، شرکت پیشگامان پژوهش‌های نوین، <https://www.civilica.com/Paper-SDUMEW01-SDUMEW01-4332.html>
- [۷] بابایی، مهناز، ابراهیمی، سعید. (۱۳۹۵). مطالعه و بررسی مؤلفه‌های مدیریت یکپارچه در شهر اصفهان / اقتصاد شهری: doi: 10.22108/ue.2016.22102, ۱۷-۳۶, ۱(۱),
- [۸] سیستم سرمایه‌گذاری مشارکتی بر پایه PPP و اقتصاد مقاومتی، تدوین داود ندیم پدر سرمایه‌گذاری شهری ایران، بهار ۱۳۹۵
- [۹] نصر، عباس، شوراها و توسعه پایدار، ۱۳۸۹، تهران، انتشارات ناظر، شابک: ۹۶۴-۹۱۳۳-۰۱-۰